

γιάννης αντάμης

ανακάλυψε
περιπλανώμενος

αποσπάσματα (από τη μαδρίτη)

entre todos rehabilitamos M

Γιάννης Αντάμης

**Ανακάλυψε Περιπλανώμενος,
Αποσπάσματα από τη Μαδρίτη**

Μακέτα εξωφύλλου: Πέτρος Μπουλούμπασης

Σελιδοποίηση: Link - Παναγιώτης Σαρρής

Τεχνική υποστήριξη: Μάριος Αρσενίου, Γιάννης Γεωργιάδης

Dreamtigers 2012

www.yannisadamis.com

Εκείνη την εποχή οι ταξιδιώτες δεν είχαν τη σημερινή άνεση· οι λόγιοι, οι διανοούμενοι, οι αργόσχολοι και οι περίεργοι περιπλανιόντουσαν στην Ευρώπη για χρόνια, αν και επιστρέφοντας στη χώρα τους η μετριοφροσύνη τους τους ανάγκαζε να χαρακτηρίσουν τα αποτελέσματα των μακροχρόνιων παρατηρήσεών τους ως απλές «σημειώσεις».

**Charles Robert Maturin, «Μέλμοθ ο Περιπλανώμενος», Gutenberg 2011
(μετάφραση Χαρά Σύρου)**

(επίλογος/πρόλογος)

Μου ζήτησες μια ιστορία ερωτική
κι εγώ σου έγραψα ένα χυδαίο πορνογράφημα.

Μετά μου είπες, «φτιάξε μου κάτι σκληρό, τρομακτικό,
να μη μπορώ να κοιμηθώ το βράδυ!»
κι εγώ πήρα από την κουζίνα έναν μπαλτά
και ένα-ένα άρχισα να κόβω των γειτόνων τα κεφάλια.

Και ύστερα με ρώτησες,
«αλήθεια, τίποτα πιο αστείο, πιο διασκεδαστικό, έχεις στο ρεπερτόριό σου;»
κι εγώ σου απάντησα, «χωρίζουμε!»
και σκάσαμε στα γέλια.

(ποίημα αγνώστου υπαίθριου δημιουργού, γραμμένο υπό τη μορφή
επιτοίχιου συνθήματος στην πρόσοψη πολυκατοικίας, ευρισκόμενης επί της
Calle de Ventura Rodríguez, μεταφρασμένο αυθαιρέτως και εμπαθώς από τα
καστιλιάνικα)

***διευκρινίσεις**

Το βιβλίο αυτό γράφτηκε κατά παραγγελία. Μου ζητήθηκε να δοκιμάσω να φτιάξω έναν ταξιδιωτικό οδηγό για την πόλη, όπου πέρασα, κατά κάποιο τρόπο, μια ολόκληρη χρονιά, αν και η αλήθεια είναι πως συνολικά δεν έμεινα σε αυτήν ούτε τέσσερις μήνες.

Το ξέρω πως είναι πιθανό πολλοί να απογοητευτούν διαβάζοντάς το, αφού θα διαπιστώσουν σύντομα πως δεν υπάρχει εδώ η κλασική συνταγή του παντογνώστη οδηγού με βάση το κοινώς εμπεδωμένο τουριστικό κριτήριο, μα περισσότερο οι εντυπώσεις –οι πολύ προσωπικές- που από τρία συνεχόμενα ταξίδια στη Μαδρίτη αποκόμισε ένας συγκεκριμένος ταξιδιώτης. Αν και δεν λείπουν οι προτάσεις ακόμα και για το φαγητό ή για τη διασκέδαση – δυστυχώς για τη διαμονή δεν είμαι ο κατάλληλος να πω, αφού υπήρξα «συνεχώς φιλοξενούμενος». Ωστόσο, επειδή θεωρώ πως ήδη υπάρχουν αρκετά εμπειριστατωμένα εγχειρίδια, με όλες τις χρήσιμες για κάθε είδους επισκέπτη οδηγίες, κι αφού ούτε καν τα απαραίτητα προσόντα για κάποια ανάλογη δουλειά εγώ δε συγκεντρώνω, έκρινα πως ήταν προτιμότερο να σας μιλήσω μόνο για αυτά που γνώρισα και για τα οποία, άλλωστε, όλο και κάτι έχω να σας πω που θα μου άρεσε πολύ κάποιοι να το ακούσουν.

Υπάρχουν πράγματα πολλά που έχω παραλείψει. Απέφυγα να αναφερθώ στα πιο γνωστά αξιοθέατα της πόλης, είτε γιατί προσωπικά κι αυθαίρετα θεώρησα πως δεν ήταν και τόσο πια σημαντικά (Palacio Real), είτε γιατί οι εκτενέστερες αναφορές των αναγνωρισμένων οδηγών ήδη με είχανε καλύψει (Museo Nacional del Prado).

Κάποια σημεία ή στιγμές, τα οποία πραγματικά μου άρεσαν ή που μου έκαναν εντύπωση ή που ακόμα με συγκίνησαν, έμειναν εκτός κειμένου δυστυχώς, είτε γιατί τα ξέχασα (το σπίτι-μουσείο του ιμπρεσιονιστή ζωγράφου Joaquín Sorolla), είτε γιατί δε φρόντισα να συγκρατήσω εγκαίρως τις σχετικές και απαραίτητες για αυτά πληροφορίες (εκείνο το ταπάδικο του μπάρμπα, κοντά στην Όπερα, γαμώτο, πως το λέγανε;), είτε γιατί ίσως προτιμώ –παρακαλώ, επιτρέψτε μου!- να τα διατηρήσω ως αφορμές για άλλου είδους ιστορίες (η Escalinata του Fotógrafo Alfonso κάτω από την Calle Bailén), το φαρμακείο στη συμβολή των Calles de San Andrés και de San Vicente Ferrer και άλλα διάφορα).

Δεν ξέρω αν θα βρεθεί ποτέ έστω και ένας άνθρωπος που να θελήσει να ταξιδέψει στη Μαδρίτη έχοντας μαζί του από κοντά το «Ανακάλυψε Περιπλανώμενος» και δίνοντας αξία χρηστική στο περιεχόμενό του. Και αν το κάνουν κάποιοι, δεν το αποκλείω να θυμώσουν ή να γελάσουν ή έστω να παραξενευτούν με αυτά που επέλεξα για να παρουσιάσω. Ωστόσο, είμαι σίγουρος πως θα υπάρξουν αρκετοί που θα χαρούν με κάποια από τα κεφάλαια, αν τύχει αυτά να γίνουν η αφορμή για να γνωρίσουν τόπους και καταστάσεις, τα οποία διαφορετικά δύσκολα μάλλον θα ανακάλυπταν.

Όπως και να έχει πάντως, και αν ακόμα δε σκοπεύετε να επισκεφτείτε την Ισπανία σύντομα, μπορείτε να διασκεδάσετε απλώς με το βιβλίο μου αυτό, που -θέλω να πιστεύω πως- μπορεί και να διαβάζεται ως (μικρο)μυθιστόρημα.

01. Goya

Ένα φάντασμα πλανιέται πάνω από τη Μαδρίτη, το φάντασμα του Francisco José de Goya y Lucientes. Το πνεύμα του παραδοξότερου ζωγράφου της Ιβηρικής βρίσκεται παντού μες στην ισπανική πρωτεύουσα: από τα ένδοξα Museo de Prado, που φιλοξενεί τα περίεργα «Καπρίτσια» του και τα εφιαλτικά του «Negras», μέχρι τα ελάσσονα μουσεία Real Academia de Bellas Artes και Lázaro Galdiano, όπου ο «Ενταφιασμός της Σαρδέλας» και το «Aquelarre» αντίστοιχα.

Το σώμα του όμως, ή ότι έχει απομείνει από αυτό, βρίσκεται σε ένα από τα λιγότερο γνωστά σημεία της πόλης, το οποίο, δυστυχώς, σπάνια θα βρείτε τουριστικό οδηγό που να το αναφέρει: στην Ermita de San Antonio de la Florida. Η μικρή αυτή εκκλησία, επί της Paseo de la Florida, κοντά στο σταθμό Principe Pio, είναι εξ ολοκλήρου αγιογραφημένη από τον σπουδαιότερο «τρελό» της ευρωπαϊκής τέχνης, με τέτοιο τρόπο που ισοπεδώνει ολόκληρη την δυτική (καθολική) θρησκευτική ζωγραφική, κάνει πλάκα με τις έννοιες του βέβηλου και του ιερού και φτάνει να ακουμπά τα όρια του κόμικ.

Βγαίνοντας από την ermita, δε χάνετε τίποτα να περπατήσετε καμιά πενηνταριά μέτρα προς την κατεύθυνση του Parque del Oeste, κι αφού διασχίσετε την αερογέφυρα που περνάει πάνω από τις γραμμές των τρένων (πεδίο βολής των Μαδριλένων γκραφιτάδων), να δείτε το μνημείο της σφαγής που ακολούθησε την εξέγερση των Ισπανών κατά του Ναπολέοντα, την οποία ο Goya έχει περιγράψει τόσο δραματικά στο περίφημο «El tres de Mayo de 1808 en Madrid».

02. Passage de Fuencarral

Η κρυφή αυλή του μυστηρίου της Malasaña. Η Calle de Fuencarral είναι μια κεντρική εμπορική οδός, που περνάει μπροστά από το Δημοτικό Μουσείο και το σταθμό του Tribunal. Εκεί περίπου, στο νούμερο 77, υπάρχει ένα κτήριο που εκ πρώτης δημιουργεί την αίσθηση πως πρόκειται για ακόμα μια okupa (κατάληψη). Τις ώρες που λειτουργούν τα καταστήματα θα βρείτε την καγκελωτή του είσοδο ανοιχτή – μην κάθεστε απ' έξω και κοιτάτε σαν χαζοί, περάστε μέσα! Η εγκαταλειμμένη στοά που θα συναντήσετε υπήρξε, τα παλιά χρόνια, γνωστό εμπορικό κέντρο, όπου το μόνο κατάστημά του που επέζησε είναι η joyería (κοσμηματοπωλείο) του συμπαθέστατου κυρίου Monge, ο οποίος, αν δεν έχει δουλειά, νομίζω πως δε θα βαρεθεί να σας αφηγηθεί την ιστορία του συγκεκριμένου edificio.

Διασχίστε όλη τη στοά μέχρι την έξοδό της στην Corredera Baja de San Pablo και χαζέψτε τις «αρχαίες» βιτρίνες και κυρίως την εκλεπτυσμένη αισθητική της έσω αρχιτεκτονικής της δεκαετίας του '70. Θα σας πρότεινα να αράξετε στα μαρμάρινα σκαλοπάτια, πλάι σε εκείνο το περίεργο μωσαϊκό με τον υπόκαμπο, και να επιχειρήσετε ένα αστικό πικ-νικ -κανείς δε θα σας ενοχλήσει- τρώγοντας πίττες από τη Ria de Arosa και cheese cake από το Happy Day (αμφότερα επί της Calle del Espíritu Santo, λίγο παρακάτω). Και αν ακούσετε τίποτα αλλόκοτους ήχους και φωνές, να μην τρομάξετε! Λογικά θα είναι το πνεύμα του καταναλωτισμού, που κάποτε μπαινόβγαινε εδώ μέσα.

03. Templo de Debod

Άλλο πάλι και τούτο! Ένας αρχαίος αιγυπτιακός ναός στην καρδιά της πρωτεύουσας ενός ευρωπαϊκού βασιλείου. Το εν λόγω εκτός τόπου και χρόνου, κομψό κατά τα άλλα, αρχιτεκτόνημα, δώρο της κυβέρνησης της Αιγύπτου στον ισπανικό λαό (μα δεν ήτανε αναγκη!), βρίσκεται μέσα στο Parque del Oeste, κοντά στην είσοδό του από την Calle de Ferraz.

Αν και προσωπικά τα βαριέμαι λίγο τα και καλά ειδυλλιακά πάρκα των μεγαλουπόλεων -αν γούσταρα να δω καστανιές και σκιουράκια, έμενα και στο Πήλιο- το ομολογώ πως αξίζει να κάνετε μια βόλτα προς τα εδώ. Ειδικά εάν τη συνδυάσετε με ένα take away γεύμα από τον Jia Xiang Xiao Chi – μακράν το καλύτερο κινέζικο κάτω από τα Πυρηναία- που θα το βρείτε μάλλον δύσκολα (ρωτήστε και κανέναν άνθρωπο!) μέσα σε μια υπόγεια διάβαση κάτω από την Plaza de España, δυο βήματα μόλις μακριά από το Templo. Επίσης, η εικόνα των ουρανοξυστών της Gran Vía που καθρεφτίζονται στην τεχνητή λιμνούλα που περιβάλλει το παράδοξο αυτό μνημείο θα κάνει μάλλον τις φωτογραφικές σας μηχανές να πάρουνε φωτιά.

Πάντως γενικά, αν σας αρέσουνε αυτά, η Μαδρίτη είναι γεμάτη από πάρκα και αλούλλια: Retiro, Real Jardín Botánico, Campo del Moro, Jardines de Sabatini και φυσικά το αχανές Casa de Campo, παλιός κυνηγότοπος των Ισπανών βασιλιάδων, οι απογευματινοί επισκέπτες του οποίου μπορούν να αναζητήσουνε εδώ εμπειρίες επιπέδου δάσους της Βουλώνης.

04. Torres Blancas

Οι λάτρεις της μοντέρνας αρχιτεκτονικής σίγουρα θα βρύνε τη χαρά τους, καθώς όλα τα σύγχρονα ρεύματα εκπροσωπούνται επάξια σε διάφορες κατασκευές, δημόσιες και ιδιωτικές, τόσο στο κέντρο όσο και στα προάστια της καστιλιάνικης μητρόπολης. Άλλωστε, οι ισπανοί αρχιτέκτονες και οι σχολές που εκφράζουν είναι γνωστό πως βρίσκονται στην πρωτοπορία εδώ και αρκετές δεκαετίες. Puerta de Europa (από τη μέρα που χρεοκόπησε η Bankia, ο εις εκ των δύο κεκλιμένων πύργων, όπου και τα γραφεία της, μοιάζει να γέρνει ακόμα περισσότερο), Torre Picasso, Barajas (το αεροδρόμιο), Caixa Forum, Torre de Cristal και δεκάδες άλλα μνημεία του παρόντος μαρτυρούν την ραγδαία και εξωστρεφή ανάπτυξη που γνώρισε ολόκληρη η χώρα από την πτώση του φρανκικού καθεστώτος και μέχρι πριν από δυο-τρία χρόνια, οπότε και έσκασε σαν φούσκα ο κλάδος της οικοδομής, παρασύροντας τα πάντα στο χάος της ανεργίας και της ύφεσης.

Κι αν θεωρείτε ότι τα πιο πολλά από αυτά δεν είναι παρά ματαιόδοξες και φλύαρες αρχιτεκτονίες, δεν έχετε παρά να μπειτε στο μετρό, να πάρετε την πορτοκαλί γραμμή και να κατέβετε στη στάση Carthagena. Οι απόκοσμοι Torres Blancas, που είναι τόσο blancas όσο λευκός είναι ο Λευκός Πύργος, αποτελούν κάτι πολύ πιο σύνθετο από ένα φουτουριστικό οικοδόμημα ή από μια προφητεία για το μέλλον των εννοιών «κατοικία» και «κατοίκηση». Το αριστούργημα του πολυβραβευμένου Francisco Javier Sáenz de Oiza συνιστά σ' αλήθεια μια ολοκληρωμένη ποιητική αφήγηση πάνω στην επιφάνεια του οπλισμένου σκυροδέματος.

05. Plazuela de las Comendadoras

Στη σκιά της Dos de Mayo και των άλλων πολυσύχναστων και πολύβουων πλατειών της Malasaña, η Comendadoras είναι ένα από αυτά τα μαγεμένα μέρη, που κάθε μεγαλούπολη που σέβεται τον εαυτό της ξέρει καλά να κρύβει μέσα στα τσιμεντένια σπλάχνα της. Μια πλατεία που συγκεντρώνει όλα τα αρχετυπικά «πλατειακά» χαρακτηριστικά: ζευγάρια που ερωτοτροπούν ασύστολα, πιτσιρίκια που παίζουν κρυφτοκυνηγητό και μπάλα, γεροντάκια που ξορκίζουν το κακό συγκρίνοντας τις αναμνήσεις τους, οικόσιτα σκυλιά που παριστάνουν τα αδέσποτα, τρελοί που αγορεύουν στα παγκάκια. Και οι ένοικοι τριγύρω, ακροβολισμένοι στις χρωματιστές προσόψεις των σπιτιών, να παρακολουθούν την αιώνια παράσταση της ιερής τους καθημερινότητας.

Καθίστε στην terraza του διακριτικού café Moderno, ζητήστε να σας φέρουν, ανάλογα με την εποχή, έναν café solo ή έναν americano con hielo, πετάξτε τον τουριστικό σας οδηγό, αν είναι δυνατόν για μια στιγμή ξεχάστε την ταξιδιωτική σας ιδιότητα και δοκιμάστε να γίνετε ένα με το σκηνικό του και ίσως με το έργο! Μαντέψτε πως θα ήταν άραγε η ζωή σας, αν κατοικούσατε σε κάποιο από τα πανέμορφα μπαλκόνια που κρέμονται πάνω από τα κεφάλια σας και μη βιαστείτε καθόλου να επιστρέψετε στον κόσμο σας! Πιστέψτε με: στην Plazuela de las Comendadoras ο χρόνος πάντα αποκτά μια κάπως πιο υποκειμενική διάσταση, μέχρι που ενίοτε τελείως σταματάει.

06. Calle de Argumosa

Ο δρόμος, όπου κάθε μποέμ και εναλλακτικός, που του αρέσει να παίρνει στα σοβαρά το ρόλο του, θα ήθελε να μένει. Το Lavariés, παλιά εβραϊκή γειτονιά και μέχρι πρότινος ένα από τις πιο υποβαθμισμένα μέρη της Μαδρίτης, αποκαλύπτει σήμερα στον επισκέπτη το πιο κοσμοπολίτικο του πρόσωπο: Βορειοαφρικανοί, Λατίνοι, Ινδοί, Απωνατολίτες, επαρχιώτες που έρχονται να ζήσουν τη fiesta στην πρωτεύουσα και Ευρωπαίοι, που ψάχνονται για μια κάπως πιο διαφορετική ζωή μέσα στο απενοχοποιημένο πια ιβηρικό χαρμάνι, όλοι μαζί να περιμένουν τη συντέλεια, που με τα πόδια να ερχότανε, ήδη θα είχε φτάσει.

Περπατήστε τον ολόκληρο, από το σταθμό του Lavariés έως το Reina Sofia, εκεί μπείτε λιγάκι και χαζέψτε την Guernica –μετά τις έξι το απόγευμα η είσοδος είναι δωρεάν- και ύστερα διασχίστε τον ξανά προς την αντίθετη κατεύθυνση και αναρωτηθείτε: σ’ αλήθεια πόσοι νέοι ναζιστικοί βομβαρδισμοί θα χρειαστούν για να σβηστεί από το χάρτη οριστικά αυτή η ανεπανάληπτη ανθρωπογεωγραφία;

Προσποιηθείτε ότι μιλάτε Ισπανικά και πιείτε τον καφέ σας, και καλά διαβάζοντας, σε κάποιο βιβλιοπωλείο, δοκιμάστε την γενναιόδωρη κουζίνα του Buga del Lobo και ρίξτε και μια ματιά στους τοίχους του, πιείτε φτηνά κοκτέιλ στο La Playa ή αράξτε στο Super India, όπου μπορείτε με μόλις τρία ευρώ να παραγγείλετε έναν κουβά με μπύρες. Κι αν θέλετε ακόμα περισσότερα, αναζητήστε μέσα στα στενά το στρατευμένο μπαρ La Huelga ή ακόμα καλύτερα το «φλαμενκάδιο» El Candela στην Calle del Olmo.

07. Paseo de los Melancólicos

Όχι και τόσο μακριά από την τουριστική βιτρίνα του centro histórico βρίσκεται η συνοικία Imperial, που τίποτα το μεγαλειώδες δεν έχει να επιδείξει, πέρα από έναν ίσως ιδιόμορφο πολεοδομικό ιμπεριαλισμό, κληρονομία του φρανκικού Ancien Régime. Η οδός της Μελαγχολίας ή των Μελαγχολικών (paseo κυριολεκτικά σημαίνει βόλτα, κάτι σαν το promenade των Αγγλογάλλων) διασχίζει ολόκληρο αυτό το μικροαστικό «imperium», ξεκινώντας από την πανέμορφη Calle de Segovia και καταλήγοντας στο στάδιο Vicente Calderón και στη συνέχεια στον Σηκουάνα των φτωχών, τον ταπεινό, μα πάντως πολλαπλώς πολύτιμο, Manzanares.

Καθ' όλη τη διαδρομή αυτή, και αν καταφέρετε να μην προσβληθείτε θανάσιμα από την καταθλιπτική συμμετρία των οικοδομικών της τετραγώνων, μπορείτε να πάρετε μια ικανή και αναγκαία δόση του μαδριλένικου λαϊκού οικοσυστήματος και ασφαλώς της υπνωτιστικής ρουτίνας του. Από την οποία, ωστόσο, δε λείπουν οι εκπλήξεις για αυτούς που πάντα παν γυρεύοντας – φτάνει να κυκλοφορήσετε σε αυτούς τους δρόμους με μια κάμερα στο χέρι κι όλα τα άλλα θα συμβούν περίπου από μόνα τους. Κι αν κουραστείτε ή διψάσετε, εκεί, λίγο πριν από τις εκβολές της Melancólicos στην Calle de Toledo, μπείτε μέσα στο συνοικιακό café Los Angeles και ζητήστε να σας δώσουνε μια παγωμένη caña. Και αν τυχόν τρομάξετε από το βλοσυρό ύφος του τύπου πίσω από το μπαρ, μην πάτε να το βάλετε στα πόδια, τα rinchos που θα σας βγάλει για μεζέ σίγουρα θα σας αποζημιώσουν.

08. Café Galdós

Τον Ιούνιο του 2012 φιλοξενήθηκε στο καφέ αυτό, που βρίσκεται στο 10 της Calle de los Madrazo (σταθμός Sevilla), έκθεση φωτογραφίας μου με τίτλο «Callegraficas». Ως εκ τούτου, όπως καταλαβαίνετε, είμαι ήδη αρκετά προκατειλημμένος, καθώς ξεκινώ να γράψω ετούτο το κεφάλαιο. Αλλά επειδή, ούτως ή άλλως, είμαι προκατειλημμένος, ενίοτε σε βαθμό θα έλεγα ψύχωσης και εμπάθειας, σε ό,τι γράφω γενικά, δε σκοπεύω εν προκειμένου να κάνω διαφορετικά και να το αποφύγω.

Το Café Galdós, λοιπόν, είναι ένα από τα πλέον ζωντανά μέρη αυτής της πόλης. Αν και γειτονεύει με την άκρως τουριστική, έως αποκρουστική, Huertas, αλλά και την Cortes, όπου και το ομώνυμο ισπανικό κοινοβούλιο, διατηρεί έναν πολύ αυθεντικό και αυτοδύναμο χαρακτήρα. Στέκι καλλιτεχνών (η Zarzuela, η κωμική θεατρική σκηνή της Μαδρίτης είναι ακριβώς δίπλα), πολιτικών (στην Ισπανία ακόμα κυκλοφορούν ελεύθεροι), εμιγκρέδων (κάθε βδομάδα διοργανώνεται εδώ το Madrid Babel, μια πρωτοβουλία για να μη νιώθουν μόνοι τους οι ξένοι που ζούνε στη Μαδρίτη), φοιτητών, περιστασιακών και μόνιμων ταξιδιωτών, Λατίνων εραστών και ερωμένων και άλλων ευπαθών κατηγοριών που έρχονται εδώ φανατικά να πιούνε τον καφέ τους, να τιμήσουν την άκρως ενδιαφέρουσα κουζίνα του, να ακούσουν κάποιο live, συνήθως ethnic μουσικής, ή να ρίξουν έστω και μια ματιά στην έκθεση κάποιου αργόσχολου που εσχάτως την είδε και ολίγον φωτογράφησε.

09. Gran Via

Σε καμιά άλλη ευρωπαϊκή πρωτεύουσα δεν υπάρχει μια τέτοια λεωφόρος που να σηματοδοτεί τόσα πολλά στην κοινωνική, οικονομική, πολιτική, πολιτιστική, ακόμα και ερωτική ζωή των κατοίκων της, όπως η Gran Via. Η «Μεγάλη Οδός» δεν είναι απλώς μια κεντρική αρτηρία που –μαζί με τις προεκτάσεις της- ενώνει και διαιρεί ταυτόχρονα τη Μαδρίτη, μα και το μεγαλύτερο (σε έκταση) αξιοθέατο, ίσως το πιο εμβληματικό σήμα κατατεθέν αυτής της πόλης. Όποιος επιλέξει να την διασχίσει με τα πόδια, από την Calle de Alcalá έως την Plaza de España, και δεν ξοδέψει όλα του τα λεφτά στα μαγαζιά ή δεν παρασυρθεί σε άλλες «απολαύσεις», μπορεί να παρακολουθήσει μια ζωντανή και τρισδιάστατη ξενάγηση στην αρχιτεκτονική εξέλιξη του ισπανικού 20ου αιώνα.

Edificio Metrópolis, Capitol, Telefónica, Callao Cinema, Edificio España, Palacio de la Prensa, είναι μόνο μερικά από τα σύγχρονα μνημεία όπου θα μπορούσε να σταθεί κανείς για να θαυμάσει το αρμονικό πάντρεμα του Μπαρόκ και της αραβικής κληρονομιάς με την Αρτ Ντεκό και τον Κυβισμό και να μαντέψει τις επιρροές των Ισπανών αρχιτεκτόνων και τα απωθημένα βεβαίως των χρηματοδοτών τους. Λίγο Manhattan, λίγο Broadway, μες στην καρδιά μιας μεγαλούπολης, που κατά τα λοιπά γουστάρει να μιμείται το Παρίσι. Κι όμως, μέσα από τις μιμήσεις και τις παράδοξες, σε πρώτη ανάγνωση, αισθητικές αναφορές προκύπτει ένα αποτέλεσμα πολύ μοναδικό και ως εκ θαύματος εν τέλει αρκούντως μαδριλένικο.

Περί οικοδομικών και άλλων ισπανικών απωθημένων γενικά σας παραπέμπω σχετικά στο «Σκηνές Κυνηγιού» του Rafael Chibres (εκδόσεις Άγρα).

10. La Tabacalera

Στη Μαδρίτη, και στην Ισπανία γενικότερα, έχει εδώ και χρόνια αναπτυχθεί μια βαθιά καταληψιακή κουλτούρα και οι πολυάριθμες okupas παίζουν ένα ρόλο πολύ σημαντικό στο σύγχρονο πολιτικό (κινηματικό) και πολυπολιτισμικό γίνεσθαι: αναφέρω ενδεικτικά το Patio Maravillas στη Malasaña, την Osera στο Almendrales, τη Gatonera στο Carabanchel, την (ιστορική πια) Casika στο Móstoles και φυσικά στο Lavapiés την Casablanca.

Η διάσημη Tabacalera, η μόνη κατάληψη της πόλης που αναφέρουν ακόμα και οι mainstream τουριστικοί οδηγοί, δεν είναι ακριβώς κατάληψη, αλλά ένας αυτοδιαχειριζόμενος πολυχώρος (πως μου τη σπάει αυτή η λέξη!), όπου μπορεί να βρει κανείς σχεδόν τα πάντα: από μαθήματα ξένων (και «ισπανικών») γλωσσών, χορού και πολεμικών τεχνών μέχρι διαλέξεις, συναυλίες και γεύματα αλληλεγγύης. Το θηριώδες κτήριο, όπου στεγάζονται όλα αυτά, ήταν κάποτε αποθήκη του ομώνυμου ισπανικού μονοπωλίου καπνού, αλλά σήμερα που δε χωρούνε πλέον μονοπώλια, ούτε στα αγαθά ούτε και στις ιδέες, και προκειμένου να μην ξεπέσει σε άλλα χέρια άκαπνα, μετατράπηκε σε ένα πολλαπλώς ανήσυχο και πολυμήχανο «centro social autogestionado».

Τριγύρω από την Tabacalera και το σταθμό Embajadores απλώνεται το πιο «αλήτικο» κομμάτι του κέντρου της Μαδρίτης. Ωστόσο, μη διστάσετε να περιπλανηθείτε στα στενά του. Και αν σας φέρει ο δρόμος έξω από την Cerveceria του Loukanikos (προς τιμήν του αθηναίου σκύλου-διαδηλωτή), του φίλου μου του Andreas, μπείτε και πιείτε μια μπύρα και για μένα!

11. Calle del Conde Duque

Μετά την Plaza de España, η Gran Vía, προφανώς επηρεασμένη από το άγαλμα του Δον Κιχώτη που βρίσκεται εκεί, μοιάζει σαν να κεραυνοβολείται και ξαφνικά μετονομάζεται σε Calle de la Princesa. Λίγα μέτρα μετά, στη δεξιά της όχθη, αρχίζουν κάτι πέτρινα σκαλοπάτια που οδηγούν από τη πίσω πόρτα στη γειτονιά της Malasaña, μέσω ενός από τους πιο όμορφους δρόμους της πόλης γενικά, της Calle del Conde Duque.

Αφού ρίξετε μια ματιά στην εξωφρενική πρόσοψη της πολυκατοικίας που βρίσκεται στην κορυφή της σκάλας και αναρωτηθείτε ποιο από όλα τα ζωγραφιστά μπαλκόνια της σας εκφράζει περισσότερο, κάντε μια στάση για έναν cortado απέναντι, στο Parrilla Nino. Μετά, συνεχίστε ανηφορίζοντας την Conde Duque και θα βρείτε μερικά ωραία μαγαζάκια που πουλούν ρούχα, παπούτσια και άλλα ξεμυαλιστικά, επώνυμες μάρκες αλλά και χειροποίητα, καινούρια και μεταχειρισμένα. Αν έχετε πεινάσει (πότε προλάβετε;), καθίστε στο La Cajita de Nori (εξαιρετική η Tortilla του!), πάνω στην πλατεία που θα συναντήσετε στο δεξί σας χέρι, απέναντι από ένα μεγάλο πέτρινο κτήριο που γράφει «Conde Duque Centro Cultural». Αν πάλι έχετε ορέξεις πιο πνευματικές, μπείτε σε αυτό το κτήριο, το cultural που λέγαμε, και όλο και σε κάποια ενδιαφέρουσα έκθεση θα πέσετε πάνω, από τις πολλές που γίνονται εδώ. Αφού χορτάσετε από υλική και από πνευματική τροφή, περπατήστε λίγο ακόμα για να χωνέψετε μέχρι το τέλος της Conde Duque ή διαλέξτε κάποιο κάθετο στενό και χαθείτε μες στον αστερισμό της Malasaña.

12. Tras Julia

Η Μαδρίτη, και ειδικά το κέντρο της, είναι γεμάτη από μεταλλικά αγάλματα, που βρίσκονται σε διάφορα σημεία, συμβολίζουν ή απλώς αναπαριστούν διάφορα πρόσωπα και καταστάσεις και εξυπηρετούν διάφορους σκοπούς, όπως το να δίνεις ραντεβού σε κάποιο συγκεκριμένο σημείο και αν σε στήσουν να μην αισθάνεσαι τελείως μόνος. Οι νέοι γενικά προτιμούν στη Malasaña να δίνουν τα ραντεβού τους στο άγαλμα του κοριτσιού-με-τα-κατσαρά-μαλλιά στην Plaza de San Ildefonso. Εγώ όμως προτιμώ μια κάπως μεγαλύτερη κοπέλα, που ακουμπάει την πλάτη της στον τοίχο ενός σπιτιού στη διασταύρωση των Calles del Pez και de San Bernardo.

Το άγαλμα αυτό, έργο του γλύπτη Antonio Santin, θα μπορούσε να είναι το μνημείο της «Άγνωστης Φοιτήτριας» ή τουλάχιστον έτσι εγώ το είχα φανταστεί, μέχρι που κάποια στιγμή, ψάχνοντας να μάθω περισσότερα για αυτήν, έμαθα πως και όνομα έχει και μια ιστορία πολύ συγκεκριμένη και αρκετά μυστήρια, που ωστόσο δεν πρόκειται να κάτσω τώρα και να σας την πω, αφού πιστεύω πως είναι προτιμότερο να φτιάξετε μόνοι τη δικιά σας. Πάντως, αν κάποιο βράδυ περάσετε από δίπλα της και την ακούσετε κάτι να σας ψιθυρίζει, μη νομίσετε πως έχετε αρχίσει να τα χάνετε. Δώστε λιγάκι προσοχή στη στάση της, στο σταύρωμα των ποδιών και στα μισάνοιχτά της χείλη, και τότε ίσως καταλάβετε πως το κορίτσι δεν ενδιαφέρεται μονάχα για το πότε θα πάρει το πτυχίο του.

Κι αν θέλετε να εντρυφήσετε πιο πολύ στην ερωτική μυθολογία αυτής της πόλης, διαβάστε το «Κάποτε στη Μαδρίτη» (εκδόσεις Opera) του λογοτέχνη-πειρατή Daniel Chavarria.

13. Thyssen

Μετά το Prado και το Reina Sofia, το Thyssen έρχεται για να συμπληρώσει το μουσειακό «Triángulo de Oro» της Μαδρίτης. Η πιο μεγάλη ιδιωτική συλλογή έργων τέχνης στην Ευρώπη εγκαταστάθηκε εδώ το 1992, μετά από συμφωνία (ποιος ξέρει τι τους ζήτησε για αντάλλαγμα;) του ιδιοκτήτη της, βαρόνου Thyssen-Bornemisza, με την ισπανική κυβέρνηση. Για το πώς τα κατάφερε η οικογένεια του φιλότεχνου βαρόνου, που κάποιοι ισχυρίζονται πως κάνει τον οίκο των Ατρείδων να μοιάζει σαπουνόπερα, να συγκεντρώσει όλα αυτά τα σπουδαία έργα και για το ρόλο της στους δύο Παγκόσμιους Πολέμους λέγονται πολλά, αλλά αυτά εσάς τώρα δεν πρέπει να σας ενδιαφέρουν. Εσείς απλώς στηθείτε στην ουρά του Palacio de Villahermosa (στάση Banco de España), βγάλτε το εισητηριάκι σας και ετοιμαστείτε να θυσιάσετε μια μέρα από την επίσκεψή σας στη Μαδρίτη, γιατί μαζεμένα τόσα πολλά αριστουργήματα από κοντά δύσκολα θα τα ξαναδείτε.

Προσωπικά, με κάθε σεβασμό στην Αναγέννηση και στη Φλαμανδική Σχολή, θα πρότεινα να δώσετε περισσότερο βάρος στους εκπροσώπους του - γερμανικού κυρίως- εξπρεσιονισμού (Schiele και τέτοια), στους Ρώσους κονστρουκτιβιστές (Kandinski και τέτοια) και στα αμερικάνικα (το αγαπημένο Hotel Room του Horner είναι εδώ). Βέβαια, από την άλλη, γούστα είναι αυτά, οπότε δείτε ότι θέλετε – μη μου λέτε μετά ότι σας παρέσυρα. Αν και γιατί να κάθομαι τώρα και να τα γράφω όλα αυτά, αν όχι για να σας «παρασύρω»;

14. Las Ventas

Πριν αρχίσετε να φρικάρετε και να με λέτε αιμοδιψή και βάρβαρο, να σας ξεκαθαρίσω πως απεχθάνομαι τον τρόπο που διεξάγονται οι σύγχρονες ταυρομαχίες περίπου όσο και εσείς και θεωρώ το έθιμο αυτό τουλάχιστον αναχρονιστικό. Ωστόσο, ετούτο δε σημαίνει πως πρέπει να κλείνουμε τα μάτια μας μπροστά σε μία ζώσα ακόμα έκφανση της μεσογειακής παράδοσης και της λαϊκής ευρωπαϊκής κουλτούρας και να αδιαφορούμε για τα σημάδια που αυτή έχει αφήσει, τόσο πολύ ξεκάθαρα, στο σύγχρονο πολιτισμό των λαών της Ιβηρικής χερσονήσου. Ως εκ τούτου, ακόμα κι αν δεν επιθυμείτε να νομιμοποιήσετε την τελετουργική σφαγή ενός περήφανου, μα κάπως ναρκωμένου ζώου (καλού κακού, μη γίνει και καμιά στραβή), πηγαίνοντας σε κάποιον επίσημο αγώνα, πιστεύω πως οφείλετε να επισκεφτείτε μια φορά κάποια από τις εναπομείνασες αρένες της Μαδρίτης.

Η αρένα της Plaza de Toros de Las Ventas αρχιτεκτονικά αποτελεί στ' αλήθεια ένα κομψοτέχνημα, μια κραυγαλέα μαρτυρία της πλούσιας αραβικής κληρονομιάς και ένα κανονικό ταξίδι στο χρόνο και στην ιστορία. Μην παραλείψετε να επισκεφτείτε επίσης το παρακείμενο Museo Taurino και αν εξακολουθείτε να απορείτε για όλα αυτά, ρίξτε και μια ματιά στο βιβλίο του Ernest Hemingway, δεδηλωμένου φίλου του αθλήματος, «Άντρες χωρίς Γυναίκες» (εκδόσεις Πλέθρον), όχι μήπως και συμπαθήσετε λίγο τους ταυρομάχους, μα πιο πολύ για να κατανοήσετε κάπως το «¡Viva la Muerte!».

15. Franco

Είτε μας αρέσει είτε όχι, πρέπει να δεχτούμε ότι η σημερινή μορφή της Μαδρίτης είναι σε μεγάλο βαθμό δημιούργημα του δικτάτορα Francisco Franco Bahamonde και της παρέας του των μεγαλοεργολάβων, που στήριξαν το καθεστώς του για 36 ολόκληρα χρόνια. Οι κυβερνήσεις που ακολούθησαν την μεταπολίτευση του 1975 και η ισπανική πολιτιστική εξωστρέφεια των τελευταίων δεκαετιών «διόρθωσαν» σαφώς την κυρίαρχη φρανκική αισθητική, η οποία, ωστόσο, παραμένει εμφανής σχεδόν σε κάθε συνοικία της πρωτεύουσας.

Αρκετά μνημεία που οικοδομήθηκαν μετά τη Reconquista (ο κατά τους εθνικιστές ισπανικός εμφύλιος) στέκονται στη θέση τους ακόμα, ασχέτως αν οι πιο πολλοί Ισπανοί έχουν ξεχάσει τι ακριβώς σημαίνουν. Όπως, για παράδειγμα, το Arco de la Victoria στη Moncloa, στο σημείο όπου διεξήχθη η μάχη της Πανεπιστημιούπολης και όπου σκοτώθηκε ο ηγέτης των αναρχικών Buenaventura Durruti – δυστυχώς δε θα μάθουμε ποτέ πώς θα ήταν η Μαδρίτη σήμερα, αν είχαν εξελιχθεί λίγο πιο διαφορετικά τα πράγματα.

Πάντως, το απόλυτο αρχιτεκτονικό τερατούργημα του φρανκισμού, η φαραωνική Valle de los Caídos, βρίσκεται 54 χιλιόμετρα βορειοδυτικά της πόλης (κοντά στο Escorial), και χωρίς πλάκα, αξίζει κανείς να το επισκεφτεί, μόνο και μόνο για να δει πως η τρέλα πάει μια χαρά και στα βουνά, όταν συντρέχουν οι συνθήκες. Όπως αξίζει να διαβάσετε το εκπληκτικό «Μνήμη και Λήθη του Ισπανικού Εμφυλίου» της Paloma Aguilar Fernandez (Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης), προκειμένου να δείτε πως η έκφραση «ό,τι θυμάμαι χαίρομαι» μάλλον στην Ιστορία δεν ταιριάζει.

16. La Movida

Η απάντηση στο εύλογο ερώτημα, πως μία χώρα τόσο συντηρητική και τόσο πνευματικά καθυστερημένη, βυθισμένη για αιώνες μέσα στην ασφυκτική αγκαλιά της καθολικής εκκλησίας, μπόρεσε και εξελίχθηκε μέσα σε λίγα χρόνια σε πρότυπο ελεύθερης δημιουργίας και ανεκτικότητας, είναι απλή: la movida! Το πολιτιστικό αυτό κίνημα που εκκολάφτηκε στα χρόνια της παρακμής του φρανκικού καθεστώτος και ξέσπασε αμέσως μετά την πτώση του και που πολύ συνεσταλμένα ονομάστηκε «το κίνημα», ουσιαστικά άλλαξε τη ζωή σε ολόκληρη τη χώρα και προφανώς επηρέασε σημαντικά την ίδια την πρωτεύουσά της.

Ουσιαστικά μιλάμε για μια επανάσταση πολύμορφη (κοινωνική, καλλιτεχνική, σεξουαλική, «χημική» κ.λπ.), που έβγαλε τους Ισπανούς από το Κατηχητικό για να τους στείλει στο Orgullo. Μπορεί τελικά τα παράγωγα της ιστορίας αυτής να μην ήταν αυτά που είχαν κατά νου οι κύριοι εκφραστές της (καλό, χρυσό το «Todo sobre mi madre», μα αυτό ήταν όλο, δηλαδή;), αλλά η επίδρασή της εξακολουθεί να είναι κάτι παραπάνω από εμφανής κυρίως στους χώρους όπου συχνάζουν οι νέοι στη Μαδρίτη.

Και μια και πήγε η κουβέντα στον Pedro τον Almodóvar, αν βρεθείτε στην Plaza de España, τρυπώστε στην Calle de Martín de los Heros, τον πιο σινεφίλ δρόμο της πόλης, όπου και οι ιστορικοί κινηματογράφοι Golem και Renoir (ταινίες με υπότιτλους) και το μοναδικό καφέ-βιβλιοπωλείο Ocho y Medio (8½). Εκεί, μπορεί να μη βιώσετε ακριβώς την εμπειρία της Movida, μα, όσο να είναι, μια γεύση από το τουριστικό της σκέλος θα την πάρετε.

17. El Rastro

Ένα από τα αρχαιότερα παζάρια της Ευρώπης και για αιώνες η καρδιά της εμπορικής ζωής της Μαδρίτης, σήμερα αποτελεί μάλλον θλιβερό απόηχο της μεσαιωνικής τους δόξας. Εντυπωσιακό ως προς το μέγεθος του, αφού διασχίζει ένα πολύ μεγάλο κομμάτι του κέντρου της πόλης (κυρίως περί την Calle de la Ribera de Curtidores στη La Latina και την Calle de Embajadores, στα όρια του Lavariés), υπερεκτιμημένο, δυστυχώς, ως προς την τουριστική του φήμη (αν επιθυμείτε αυθεντικά κι ενδιαφέροντα ισπανοαραβικοσιγγάνικα παζάρια, αναζητήστε τα νοτίως της Καστίλλης), το Rastro παραμένει, ωστόσο, σημείο αναφοράς, όχι τόσο ως παράδεισος των συλλεκτών μεταχειρισμένων και άχρηστων αντικειμένων, όσο ως αφορμή για την κυριακάτικη βόλτα των επισκεπτών αλλά και των Μαδριλένων. Κάντε μια βόλτα γύρω από τα καφέ και τα φαγάδικα της περιοχής και δείτε το ξέφρενο γλέντι που στήνεται μόλις σχολάει το παζάρι στις δύο το μεσημέρι και θα καταλάβετε ακριβώς τι εννοώ.

Πάντως, αν σας αρέσει γενικά να ψάχνετε με τέτοια πράγματα, θα σας συμβούλευα να αποφύγετε το παζαρτζήδικο, υπαίθριο σκέλος του Rastro και να προτιμήσετε τα καταστήματα που βρίσκονται στον ίδιο δρόμο ακριβώς και στα παρακείμενα στενά και που ειδικεύονται σε αγοραπωλησίες παλαιών ή αναπαλαιωμένων έργων τέχνης ή χρηστικών αντικείμενων και εκεί δεν αποκλείεται να πέσετε πάνω σε κάποιον κρυμμένο θησαυρό που να σας περιμένει.

18. Me gusta Malasaña

Δύσκολα μπορεί κανείς να βαρεθεί στην ομορφότερη μποέμικη γειτονιά της Μαδρίτης, που εδώ και τρεις δεκαετίες δίνει το ρυθμό στην ιδιάζουσα ισπανική «εναλλακτικότητα». Αν δε σας πολυνοιάζουν τα κατά τα άλλα ενδιαφέροντα μουσεία del Romanticismo και Municipal και αναζητείτε πιο πολύ τη fiesta ή έστω την παρελκόμενη της φτώχιας καλοπέραση, μπορείτε να δοκιμάσετε κάποια από τις παρακάτω –άκρως ενδεικτικές- προτάσεις.

Καφές: Café de Mahón στην Dos de Mayo (ο κλασικός καφές στην πλατεία), El Rincón στην Calle Espíritu Santo (αν και δε με αγαπάνε εκεί), La Ida στην Calle Colón (αρτίστικο) και De la Luz στην Calle del Barco (αγαπημένο). Φαγητό: Ojalá στην Calle de San Andrés (παραδοσιακό και οικονομικό), Comida Italiana στην Plaza de San Ildefonso («βρώμικο» γκουρμέ), El Rey del Pollo στην Plaza del Conde de Toreno (αυτό που λέει το όνομά του) και TM Burguer στην Calle Espíritu Santo (αμερικανιά, αλλά αξίζει). Ποτό: La Realidad και Circo στην Corredera Baja de San Pablo (για αυτούς που ψάχνουν και αυτούς που ψάχνονται, αντίστοιχα), In Dreams στην Calle de San Mateo (στέκι), El Palentino στην Calle del Pez (ιστορικό μαγαζί με φτηνά ποτά), La Vía Láctea στην Calle de Velarde (ροκ) και ConSentido Calle del Barco (διεστραμμένο).

Ή αν προτιμάτε, κάντε ότι και όλοι οι άλλοι τριγύρω σας: αγοράστε μπύρες από τους πλανόδιους chinos και αράξτε σε κάποια πλατεία να τις πιείτε. Ούτως ή άλλως, οι προτάσεις είναι πολύ προσωπικές. Εγώ σας λέω για αυτά μονάχα που δοκίμασα, όσο μου το επέτρεπαν η τσέπη μου και ο χρόνος. Σιγά μην έκανα και έρευνα.

19. San Miguel

Στο κέντρο της παλιάς Μαδρίτης, κοντά στην περίφημη Plaza Mayor, υπάρχει μια κάπως παράταιρη κατασκευή από γυαλί και μέταλλο που ξεχωρίζει. Το Mercado de San Miguel είναι μια οργανωμένη κλειστή αγορά τροφίμων και ποτών, όπου ο επισκέπτης μπορεί να δει μαζεμένες όλες τις γαστρονομικές ισπανικές προτάσεις και να περάσει ένα μεσημέρι γεμίζοντας το ποτήρι και το πιάτο του από το μπουφέ όσες φορές η όρεξη του το ζητά και η τσέπη του το επιτρέπει.

Παρόμοιες, πιο υπαίθριες, αγορές στήνονται αρκετά συχνά στις πιο γνωστές πλατείες της πρωτεύουσας και αξίζει να αναζητήσετε αυτές που ειδικεύονται στο πάντρεμα της κουζίνας της ιβηρικής με εκείνες των λατινοαμερικάνικων χωρών, αλλά και να εντρυφήσετε περισσότερο στα προτεινόμενα προϊόντα των ιδιαίτερων περιοχών της Ισπανίας (ατλαντικά από την Αραγονία, τυριά από τις Αστούριες, θαλασσινά από Γαλικία, φρούτα από τα Κανάρια, κρασιά από τη Ριόχα, γλυκά από τη Βαλένθια κ.λπ.).

Αν τώρα ψάχνετε για κάποια λύση πιο οικονομική, και νηστικοί για να μη μείνετε και για να λέτε μετά ότι συνοδεύσατε με ξένες γεύσεις το ταξίδι σας, αφήστε το mercado και μπείτε σε ένα super-mercado να ψωνίσετε. Γεμίστε το καλάθι σας με όλες τις παραλλαγές του jamon και του chorizo που υπάρχουν, πάρτε και μερικές turrónes, να τιμήσετε και τη ζαχαροπλαστική και από μύρες προτιμήστε την ανδαλουσιανή Cruzcampo, γιατί η μαδριλένικη Mahón δεν πίνετε.

20. Plaza de la Paja

Όσο δημοφιλής και φασαριόζικη κι αν είναι η συνοικία La Latina, τόσο ηρεμιστική παραμένει παραδόξως η ομορφότερη πλατεία της. Η de la Paja (του αχύρου), η μεγαλύτερη ενός γοητευτικού συμπλέγματος πλατειών (de la Moreria, de Granado, del Alamillo, de San Andrés κ.λπ.) στην καρδιά της μεσαιωνικής πόλης, κλέβει την παράσταση στην υπερπαραγωγή που ονομάζεται «τουριστική Μαδρίτη».

Προσωπικά, θα σας πρότεινα να καθίσετε στην terrassa του Café Delic –μην παραλείψετε, ωστόσο, να χαζέψετε την εσωτερική του διακόσμηση- ή στο πέτρινο παγκάκι ακριβώς απέναντι, παρέα με το μυστηριώδες μεταλλικό άγαλμα του «ανθρώπου που διαβάζει». Ο ίδιος καλλιτέχνης, ο κύριος Félix Hernando García έχει φτιάξει και τον περίφημο «Barrendero» (οδοκαθαριστής) στην Plaza de Jacinto Benavente – σας το είπα, όλοι έχουν το άγαλμα που τους αναλογεί σε αυτήν την πόλη.

Αν πεινάσετε και επιθυμήσετε κάτι πιο εξωτικό, διασχίστε την Calle de Segovia και κάπου εκεί απέναντι θα βρείτε ένα από τα μεξικάνικα της αλυσίδας La Mordida. Και αν σας πιάσει η νύχτα και γουστάρετε κάτι πιο αυθεντικό, λίγα μέτρα παραπάνω, επίσης στη Segovia, υπάρχει το El Rincón del Arte Nuevo, το μόνο ίσως από τα παραδοσιακά στέκια της περιοχής που ο τουρισμός δεν το έχει τόσο αλλοιώσει. Πάρτε όσες μπύρες θέλετε κι αφήστε το señor πίσω από το μπαρ να σας τροφοδοτεί αδιάκοπα με tapas.

21. Orgullo

Δεν είμαι, δυστυχώς, και τόσο σίγουρος αν όλη αυτή η ιστορία των διαρκώς εξαπλωνόμενων gay parade ανά την υφήλιο στοχεύει στην εμπέδωση της σεξουαλικής διαφορετικότητας ή οδηγεί σε όλο και πιο βαθιά περιχαράκωση αυτούς που την πρεσβεύουν. Ειλικρινά, ωστόσο, δε θα μπορούσα να αφήσω εκτός αυτού του οδηγού τη fiesta περηφάνιας (el orgullo, το pride που λέμε εμείς, οι Βαλκανιοσάξονες), που λαμβάνει χώρα εδώ στα τέλη Ιουνίου.

Το Orgullo δεν αφορά, όπως θα φανταζότανε κανείς, μονάχα τις λεσβίες και τους ομοφυλόφιλους της πόλης, αλλά ολόκληρη η Μαδρίτη συμμετέχει με κάποιον τρόπο στη γιορτή, με κέφι και με όρεξη που θα τα ζήλευε και το δημοφιλέστερο event σε κάποια άλλη χώρα. Όσο συγκινητικό είναι να παρακολουθείς αδέρφια και γονείς να διαδηλώνουν την υποστήριξη και την αγάπη τους προς τα «διαφορετικά» μέλη των οικογενειών τους, άλλο τόσο απίστευτο είναι να βλέπεις άσχετο κόσμο, από παιδάκια μέχρι γέροντες και από εκπροσώπους των συνδικάτων έως ιερείς να παίρνουν μέρος σε αυτό το ψυχαγωγικό ξέφρενο πανηγύρι. Κι όταν ακούσεις πόσο βαθιά πολιτικά είναι τα συνθήματα που συνοδεύουν την παρέλαση, τότε καταλαβαίνεις πόσο αδερφίστικη είναι εν τέλει η ματιά όλων εκείνων που νομίζουνε πως τα προβλήματα των άλλων δεν είναι και δικά τους.

Και για να τα λέμε όλα: ενώ το Orgullo διεξάγεται κυρίως στην Gran Via, σχεδόν ταυτόχρονα στο Lavariés πραγματοποιείται ένα αντι-orgullo πιο εναλλακτικό, που καταδικάζει την ολοένα αυξανόμενη εμπορευματοποίηση του πρώτου.

22. El Clásico

Ενώ στη Βαρκελώνη η ύπαρξη και μόνο ενός κασκόλ ή μιας σημαίας της Real αποτελεί αιτία πολέμου, στην πρωτεύουσα τα πράγματα μοιάζουν πολύ πιο χαλαρά. Και σουβενίρ της Barcelona μπορείς να αγοράσεις από τα μαγαζιά και όλο και καμιά φανέλα blaugrana βλέπεις να κυκλοφορεί στο δρόμο. Δεν ξέρω όμως αν αυτό οφείλεται σε κάποια καστιλιάνικη οπαδική ανωτερότητα ή στην κοινή παραδοχή πως για τις τελευταίες συχνές επιτυχίες τους σε εθνικό επίπεδο «φταίει» κυρίως το ποδόσφαιρο των άσπονδων Καταλανών τους φίλων.

Πέρα από τη μπάλα, τα «κλασικά» ντέρμπυ της Primera División (ομοίως όπως και τα ματς ανάμεσα στη «βασίλισσα» και την Athletic Bilbao) είναι και μάχες ανάμεσα σε σύμβολα: της εθνικής ενότητας (και αρτιμέλειας) αφενός και αφετέρου της εθνικής (η Ισπανία είναι «Ισπανίες» στην πραγματικότητα) αφύπνισης. Στην Ελλάδα κάποιοι θεωρούν πως το να υποστηρίζεις τη Real σε κάνει φασίστα ή έστω λίγο δεξιό, ενώ αν είσαι φίλος της Barça γίνεσαι αυτόματα διεθνιστής και επαναστάτης. Τις μέρες του Clásico μια βόλτα στη γραμμή 10 του μετρό, που πάει προς το Santiago Bernabéu θα μπορούσε να βγάλει από την πλάνη του ακόμα και τον πιο ξερόλα ελληνάρα. Εδώ ακόμα και το βράδυ που οι Ισπανοί κατέκτησαν το δεύτερο και συνεχόμενό τους Euro (με ένα Mundial ανάμεσα), τα πανηγύρια που ακολούθησαν αργά το βράδυ στην Gran Vía, εξελίχθηκαν στην πιο μαχητική πολιτική διαδήλωση που θα τη ζήλευαν και οι πιο αγανακτισμένοι. Κι όσο για την ενότητα την εθνική που το ποδοσφαιράκι μπορεί να παραγάγει, ρωτήστε και τον Juan Carlos να σας πει πως πέρασε πριν δύο χρόνια στον τελικό του Copa del Rey!

23. La Red

Αν και η Μαδρίτη μετά βίας συμπεριλαμβάνεται στις πενήντα πολυπληθέστερες μεγαλουπόλεις του πλανήτη, το δίκτυο της του μετρό, που οι επιβάτες του το αποκαλούν απλά «το δίκτυο» (la red), είναι σε μήκος το έκτο εκτενέστερο στον κόσμο και πέρα από την αναμφισβήτητη πρακτική αξία του, αισθητικά εκφράζει στο ακέραιο το πνεύμα και το χαρακτήρα ολόκληρης της πόλης. Επίσης, είναι και το «ορεινότερο» μετρό της γηραιάς ηπείρου, αφού η Μαδρίτη βρίσκεται στο μεγαλύτερο υψόμετρο (667 μέτρα, παρακαλώ, και δεν της φαίνεται καθόλου) από κάθε άλλη ευρωπαϊκή πρωτεύουσα.

Και μετά από αυτές τις τόσο χρήσιμες για τον καθένα μας πληροφορίες, πάμε σε άλλα θέματα πιο ανάλαφρα. Στα οποία σίγουρα θα πηγαίναμε πιο εύκολα, εάν υπήρχε και κάποια κάρτα απεριορίστων διαδρομών που να απευθύνεται κυρίως στους περιπλανώμενους. Πάντως, ως μέσο, όπως και όλα τα αξιοπρεπή μετρό, είναι πολύ εξυπηρετικό, αφού μπορεί κανείς με αυτό μέσα σε ελάχιστα λεπτά και με ένα σχετικά φτηνό εισιτήριο (τελευταία λιγάκι το ακρίβυναν) να διακτινιστεί από το κέντρο στα παραγνωρισμένα, κι όμως ενδιαφέροντα, προάστια ή αλλιώς στις «επαρχίες» της Μαδρίτης. Προσωπικά, θα είχα να σας πω διάφορα για το Menéndez Pelayo ή για το Tetuan, τα όποια έτυχε να τα επισκεφτώ, μα εδώ, νομίζω, πως δε χωράνε συμβουλές. Διαλέξτε στην τύχη μια διαδρομή κι αφήστε το δίκτυο να κάνει τη δουλειά του.

24. Los Griegos

Το 2011 ήταν η πρώτη χρονιά, μετά από πολλές δεκαετίες, που η Ισπανία εξήγαγε περισσότερους μετανάστες από όσους υποδέχτηκε. Οι πιο πολλοί από αυτούς έφυγαν, όπως ήταν φυσικό, για χώρες της Λατινικής Αμερικής, ενώ οι πιο καταρτισμένοι επαγγελματικά ακόμα αναζητούν την τύχη τους στη βόρεια Ευρώπη. Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση έδωσε τη χαριστική βολή στην ήδη στιγματισμένη, από την κατάρρευση του επί μισού αιώνα κυρίαρχου κλάδου της οικοδομής, ισπανική οικονομία. Το ποσοστό της ανεργίας στη χώρα αυτή σήμερα αγγίζει το 25%, πράγμα που συνεπάγεται ότι οι μισοί τουλάχιστον από τους νέους Ισπανούς είτε δεν έχουν δουλειά είτε υποαπασχολούνται σε «εργασίες» που μάλλον δε θα επέλεγαν κάτω από διαφορετικές συνθήκες.

Για τον ανύποπτο τουρίστα αυτά τα εφιαλτικά στοιχεία μοιάζουν ακατανόητα, αφού η fiesta και τα λαμπρά αξιοθέατα επιμελώς τα κρύβουν – μέχρι να πέσει ξαφνικά πάνω σε κάποιο δημόσιο συσσίτιο και να τσαλακωθεί για πάντα η καρτ-ποστάλ του. Ο ακόμα πιο ανυποψίαστος, σε βαθμό εγκληματικής αφέλειας, Έλληνας επισκέπτης ενδεχομένως να απορήσει που ακόμα δεν έχουν αναπτύξει οι Ισπανοί ακραία φοβικά αντανακλαστικά με τόσους Moros, Chinos και Ranchos στην αυλή τους. Δεν ξέρω τι απομένει να συμβεί, αν συνεχίσουν να χειροτερεύουν τα πράγματα, πάντως προς το παρόν η χώρα αυτή, και η Μαδρίτη ειδικά, έχουν πολλά να μας διδάξουν. Και αν δε με πιστεύετε, ρωτήστε τους Έλληνες κατοίκους της να σας το πουν, τους φοιτητές, τους εργαζόμενους, ακόμα και τους ερωτικούς της μετανάστες.

#. Café de la Luz

«Η Μαδρίτη είναι μια πόλη ασφαλής», έλεγε δείχνοντας με τον αντίχειρά του το παράθυρο. «Σκέψου, τώρα είναι σαν να είμαστε στην Ευριπίδου στην Αθήνα. Θα κυκλοφορούσες έτσι στην Ευριπίδου;»

Πως έτσι, δηλαδή;

Αυτός συνέχισε με τις αναγωγές του απτόητος, αδιαφορώντας για τις απορίες μου, «Η Σολ, σκέψου, είναι σαν την Ομόνοια. Υπάρχει περίπτωση να κατέβεις έτσι βόλτα στην Ομόνοια βραδιάτικα;»

Κι εκεί που μένουν τα κορίτσια;

«Η Πλάθα ντ' Εσπάνια; Ομόνοια κι αυτή.»

Τόση πολλή ομόνοια σε μια και μόνη πόλη; Μα τα κορίτσια μου είπαν να προσέχω, πως κλέβουν, λένε, στο μετρό.

«Ε, άμα δεν προσέχεις, θα σε κλέψουνε. Αυτό παντού συμβαίνει. Τι φταίνει τα κλεφτρόνια, αν είσαι εσύ απρόσεχτος; Σου λέω, γενικά η πόλη είναι από τις

πλέον ασφαλείς πρωτεύουσες. Μα, αν ψάχνεις στ' αλήθεια μια αφορμή, για να έχεις να φοβάσαι, σου έχω κάτι εξαιρετικό.»

Μάλιστα, εδώ είμαστε! Άναψα το τσιγάρο, που τόση ώρα μέσα στα δάχτυλά μου στριφογύριζα, και ήρθα πιο κοντά του.

«Τι κάνεις; Ξέχασες; Το κάπνισμα εδώ απαγορεύεται;»

Μάλλον εσύ ξεχνάς πως είμαστε αόρατοι.

«Ναι, αλλά όλοι βλέπουν τον καπνό που βγάζει το τσιγάρο.»

Ε τότε, αν θέλουν, ας πετάξουν έξω τον καπνό! Εμάς δε μας πειράζουν. Λέγε επιτέλους όμως, τι είναι αυτό που τελικά έχω για να φοβάμαι;

Κοίταξε δυο φορές αριστερά και δεξιά καχύποπτα, λες και υπήρχε έστω και μια ελάχιστη περίπτωση, ακόμα και ορατοί να ήμασταν, κάποιος εμάς, από όλους τους θαμώνες του καφέ, να μας κατασκοπεύει, και ύστερα το ξεστόμισε: «Οι άνθρωποι-αγάλματα!»

Οι ποιοι;

«Αυτοί, μωρέ, που παριστάνουν στις πλατείες τα αγάλματα.»

Τι θες να πεις; Δεν είναι αγάλματα στ' αλήθεια;

«Άσε τις χαζομάρες! Μιλώ σοβαρά. Το μόνο πράγμα μες στην πόλη αυτή που πρέπει να φοβάσαι είναι όλα αυτά τα αγάλματα που κάνουν τους ανθρώπους.»

Ήπιες πολύ και άρχισες τα λόγια να μπερδεύεις;

«Καμία σχέση κι ούτε καν! Και αν δεν με πιστεύεις, σου έχω για απόδειξη μια έτοιμη ιστορία.»

Το πράγμα τότε αλλάζει. Για λέγε, σε παρακαλώ!

«Πριν ένα χρόνο εμφανίστηκε ένας από ετούτους τους απρόσκλητους, τους καλλιτέχνες δρόμου. Κανένας δεν τον γνώριζε. Κανείς δεν έμαθε ποτέ ποιο ήταν το όνομά του.

Έτσι μας ήρθε ξαφνικά, στήθηκε πλάι στα σκαλοπάτια του μετρό και άρχισε πολύ υποδειγματικά να παριστάνει τη μπρούτζινη φιγούρα ενός άγνωστου Καστιλλιάνου ποιητή, που είχε πεθάνει νέος. Και ο οποίος μάλιστα έμενε, όσο τουλάχιστον βρισκόταν εν ζωή, σε ένα από τα παράθυρα που έβλεπαν στην πλατεία.

Η αλήθεια είναι πως ο κόσμος, την πρώτη μέρα, δεν τον πρόσεξε. Οι πιο πολλοί τον προσπερνούσανε αδιάφοροι κοιτώντας τη δουλειά τους και μόνο πού και πού κάποιοι ελάχιστοι αργόσχολοι του έριχναν μια βιαστική ματιά και γρήγορα επέστρεφαν το ενδιαφέρον τους σε άλλους αγαλμανθρώπους.

Κάποια στιγμή, η νύχτα έπεσε στου βασιλείου μας την ένδοξη πρωτεύουσα και όλοι εκείνοι οι υπαίθριοι ηθοποιοί άρχισαν σιγά-σιγά να κατεβαίνουν από τα αυτοσχέδια βάρθρα τους, κατάκοποι από την έντεχνη μακρά ακινησία. Τεντώθηκαν, ξεμούδιασαν τα αγκυλωμένα σώματά τους και διακριτικά απομακρύνθηκαν από την πλακόστρωτη δημόσια σκηνή, για να ικανοποιήσουν πολύ ιδιωτικά τις βιολογικές ανάγκες τους. Όμως ο άγνωστος, που έφτασε από το πουθενά, παρέμεινε στη θέση του, πεισματικά επιμένοντας στο ακλόνητό του θέαμα μέχρι το επόμενο πρωί, όπου η πόλη έκπληκτη τον βρήκε έτσι ακριβώς, όπως τον είχε αφήσει.

Αυτό επαναλήφθηκε σχεδόν για μια βδομάδα, μέχρι που οι περαστικοί άρχισαν να ανησυχούν για την υγεία του και οι συνάδελφοί του να νιώθουν πως τα συμφέροντα τους απειλούνται.

Περνούσανε οι μέρες και ο κόσμος όλο και μαζευότανε τριγύρω του, και πλέον με κόπο κρύβανε το θαυμασμό τους ακόμα και οι πιο δύσπιστοι, ακόμα και αυτοί που μέχρι χθες δεν ξεχωρίζανε αγάλματα και αλήτες.

Τα ζευγαράκια φωτογραφίζονταν στο πλάι του, τα πιτσιρίκια παίζανε κρυφτό γύρω από τη σκιά του και μέσα σε ένα μήνα μέχρι και οι τουρίστες τον συμπεριέλαβαν στης πόλης τα μνημεία και τα αξιοπερίεργα.

Τους άλλους τους ανθρώπους που παριστάνανε τα αγάλματα πλέον τους αγνοούσαν και αυτό, όπως πολύ καλά γνωρίζεις, οι καλλιτέχνες –κι αυτοί του δρόμου ακόμα- σπάνια συγχωρούνε. Οπότε μάλλον μπορείς να τη μαντέψεις τη συνέχεια.

Μαζεύτηκαν μια Κυριακή απόγευμα στο κέντρο της πλατείας και έκαναν συμβούλιο. Ήταν πολύ αστείο σ' αλήθεια και τρομακτικό να τους παρατηρείς όλους αυτούς τους πέτρινες και τους επίχρυσες μορφές με πάθος να συνωμοτούν αναζητώντας λύση. Στο τέλος καταλήξαν σε μυστική απόφαση και αμίλητοι σκορπίσανε σε όλους τους γύρω δρόμους.

Ο κόσμος πίστεψε πως είχαν πια παραιτηθεί μπροστά στου ξένου την εξωπραγματική ανωτερότητα.

Κι όμως, για ακόμα μια φορά πίστεψε ο κόσμος λάθος.

Μέσα στη νύχτα όλοι μαζί επέστρεψαν στον τόπο του επικείμενου εγκλήματος, μαζεύτηκαν γύρω από τον παρείσακτο με γάντζους και σχοινιά, κι αφού τον έδεσαν σφιχτά κι αθροίσανε τη δύναμη ολόκληρου του δρόμου, τον τράβηξαν κοντά τους και τον γκρέμισαν.

Αυτός, πέφτοντας πάνω στο πλακόστρωτο, έσπασε μονομιάς σε εκατό κομμάτια, τα οποία οι άλλοι τα μάζεψαν πολύ προσεχτικά, να μην τυχόν τα

βρει ο κόσμος το πρωί και -όπως το έχει για συνήθεια- δώσει στα θρύψαλα της απειλής ακόμα μεγαλύτερη αξία.

Έτσι, την άλλη μέρα η πόλη και η πλατεία ξαναγύρισαν στους γνώριμους ρυθμούς τους και ως το τέλος της βδομάδας κανένας δε θυμόταν τη μικρή αυτή παρεκτροπή και όλα ξεχαστήκαν.»

Ταυτόχρονα σχεδόν με την αφήγηση τελείωσε και η μπύρα στο ποτήρι.

Τέντωσα αυθόρμητα το χέρι μου να το ξαναγεμίσω και αμέσως τότε άκουσα μία γυναίκα να ουρλιάζει. «Κοιτάξτε! Εκεί! Βοήθεια!». Γύρισα προς τον καθρέφτη απέναντι και είδα το είδωλό μου να επιστρέφει. Δυο-τρία δάχτυλα, το ένα μάτι, λίγο από το λαιμό, όχι σπουδαία πράγματα, μα ικανά να σπείρουνε τον τρόμο. Η επίδραση μάλλον των χαπιών είχε εξασθενήσει.

Ο φίλος ήδη φορούσε το παλτό. Σηκώθηκα κι εγώ. Ανοίξαμε την πόρτα. Και αφήνοντάς ξοπίσω μας κατάρες και βρισιές, χαθήκαμε στου Κάγιε Μπάρκο το ημίφως.

«ο Γιάννης Αντάμης ανακάλυψε περιπλανώμενος στη Μαδρίτη...»

Στις 22 Ιουνίου του 2012, κι ενώ περπατούσα παρέα με τη φωτογραφική μου μηχανή στα στενά του Lavariés, είχα την τύχη να πέσω πάνω σε μια περίεργη επιγραφή μιας μάλλον μπυραρίας, την οποία προφανώς και φωτογράφισα και στη συνέχεια, όταν γύρισα στο σπίτι όπου έμενα, στην Calle de Leganitos, αμέσως την ανέβασα στο Facebook. Στ' αλήθεια, δεν περίμενα τον επακόλουθο καταγισμό σχολίων, κοινοποιήσεων (πάνω από 500) και εκφράσεων επιδοκμασίας (like). Όπως επίσης δε θα μπορούσα καθόλου να προβλέψω πως εξαιτίας εκείνου του ηλεκτρονικού χαμού θα έβρισκα από σπόντα τίτλο για το βιβλίο μου αυτό, που ακόμα τότε δεν είχε γεννηθεί ούτε ως επιτόλαιη ιδέα.

Εν πάσει περιπτώσει, και χάρις στην ευγενική προσέγγιση του doctv.gr και της κυρίας Κάραλη, που έσπευσαν να μου ζητήσουνε την άδεια να αναπαραγάγουν το ακούσιο μου «φωτορεπορτάζ» (οι πιο πολλοί δε μπήκαν στον κόπο καν να με ρωτήσουν), κατάφερα να κάνω, ας πούμε, μια κάπως δημοσιογραφική επιτυχία, που ασφαλώς ουδέποτε επιδίωξα. Η όλη ιστορία αυτή με οδήγησε αναπόφευκτα να βγάλω κάποια συμπεράσματα –ή έστω να επιβεβαιώσω αυτά που ήδη υποψιαζόμουν- σε σχέση με τον τρόπο λειτουργίας της ηλεκτρονικής δημοσιογραφίας στην Ελλάδα μας, αφού είδα όλα τα site και τα blog, που ακολούθως προβάλανε το θέμα, να προσθέτουν κάθε φορά σε αυτό και μια δικιά τους σάλτσα-πληροφορία, πλειοδοτώντας σε υπερβολή και τερατολογία (οπότε μπορείτε να φανταστείτε περίπου τι συμβαίνει με άλλα σοβαρότερα ζητήματα).

Πάντως, από όλα αυτά κάτι έμεινε στο τέλος, το οποίο και επισημοποίησε, με τρόπο μάλλον κωμικό, τη σχέση μου με τη Μαδρίτη. Ακόμα και τώρα (χωρίς πλάκα – δοκιμάστε το!), αν κάποιος «γκουγκλάρει» μαζί τις λέξεις «ανακάλυψε» και «περιπλανώμενος», μοιραία θα πέσει πάνω και στους δυο μας.

entre todos rehabilitamos

Βόλος, Ιούλιος 2012

στη «Μαδριλένα» μου

Κυκλοφορεί επίσης από τις εκδόσεις Dreamtigers:

Κεντρική διάθεση: www.yannisadamis.com

Ανακόλυψε Περιπλανώμενος, © Γιάννης Αντάμης, Dreamtigers